

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2024 року,
протокол № 2

Ректор університету, голова вченої
ради університету, доктор
юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

30 серпня 2024 року

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Аграрне право»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право**

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри трудового,
земельного та господарського права,
кандидатка юридичних наук, доцентка
28 серпня 2024 року

_____ Анна МІСІНКЕВИЧ

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри трудового, земельного та господарського права
28 серпня 2024 року, протокол №1

Завідувач кафедри, доктор юридичних наук,
професор
28 серпня 2024 року

_____ Іван КОСТЯШКІН

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
28 серпня 2024 року

_____ Віктор ЗАХАРЧУК

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року, протокол №1

Голова методичної ради університету,
кандидатка наук з державного управління,
доцентка
29 серпня 2024 року

_____ Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг 0,9 ум. др. арк.

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни		–	3
2.	Заплановані результати навчання		–	5
3.	Програма навчальної дисципліни		–	8
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни		–	13
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	13
	4.4.	Індивідуальні завдання	–	13
5.	Методи навчання та контролю		–	16
6.	Схема нарахування балів		–	16
7.	Рекомендована література		–	17
	7.1.	Основна література	–	17
	7.2.	Допоміжні джерела	–	21
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		–	23

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 08 Право
2. Код і назва спеціальності	– 081 Право
3. Назва спеціалізації	– спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	– Аграрне право
5. Тип дисципліни	– Вибіркова
6. Код дисципліни	– ВДПП 2.2.33
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– Бакалавр
9. Курс / рік навчання	– Четвертий
10. Семестр	– Восьмий
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3 / 90
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 90
% від загального обсягу	– 37.7%
лекційні заняття (годин)	– 18
% від обсягу аудиторних годин	– 20%
семінарські заняття (годин)	– 16
% від обсягу аудиторних годин	– 17.7%
самостійна робота (годин)	– 56
% від загального обсягу	– 62.2
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 3
самостійної роботи	– 3.3
3) заочна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 16
% від загального обсягу	– 17,8%
лекційні заняття (годин)	– 10
% від обсягу аудиторних годин	– 62,5%
семінарські заняття (годин)	– 6
% від обсягу аудиторних годин	– 37,5%
самостійна робота (годин)	– 74
% від загального обсягу	– 82,2%
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 2
самостійної роботи	– 5.3
12. Форма семестрового контролю	– Залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ОП.081.Б.7 «Цивільне право України», ОП.081.Б.13 «Трудове право України», ОП.081.Б.16 «Адміністративне право України»,
2) супутні дисципліни	– ОП.081.Б.18 «Господарське право України», ОП.081.Б.21 «Земельне право України», ОП.081.Б.23 «Екологічне право».
3) наступні дисципліни	– Відсутні

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Аграрне право» забезпечує формування таких компетентностей відповідно до ОПП «Бакалавр права»:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та необхідності його сталого

розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні компетентності:

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право, земельне право, господарське право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Результати навчання:

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

РН 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати

юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки
РН 22. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до
правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

РН 23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів
клієнтів у різних правових ситуаціях.

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:</i>
<i>1. Знання</i> <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
1.1) визначати поняття аграрного права;
1.2) визначати предмет і система аграрного права;
1.3) визначати аграрні правовідносини;
1.4) називати суб'єктів аграрного права;
1.5) називати особливості правового становища фермерського господарства; правового становища особистого селянського господарства; правового становища сільськогосподарського обслуговуючого та виробничого кооперативу; правового становища сільськогосподарських товариств; правового регулювання виробничо-господарської діяльності аграрних товаровиробників; правового регулювання відносин з організації, дисципліни, оплати та охорони праці в сільськогосподарських підприємствах;
1.6) визначати механізм державного регулювання сільського господарства;
1.7) правове регулювання виробничої та фінансової діяльності суб'єктів аграрного господарювання;
1.8) організаційно-правове забезпечення соціального розвитку села;
1.9) відповідальність працівників сільськогосподарських підприємств;
1.10) правові засади використання земель в аграрному виробництві;
1.11) правове регулювання використання природних ресурсів у аграрному секторі;
1.12) сутність, зміст, основні принципи договірної і зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств України;
1.13) основні проблеми та перспективи реалізації головних напрямків і видів зовнішньоекономічної діяльності в Україні сільськогосподарських товаровиробників;
1.14) правове забезпечення якості сільськогосподарської продукції;
1.15) забезпечення юридичного обслуговування сільськогосподарських підприємств;
1.16) правове регулювання сільськогосподарської дорадчої діяльності;
1.17) правове становище особистих селянських господарств;
1.18) юридичну відповідальність керівників, спеціалістів і працівників сільгоспідприємств;
1.19) загальну характеристику аграрного законодавства зарубіжних країн.
<i>2. Розуміння</i> <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) розуміння студентами сутності та специфіки механізму правового регулювання аграрного сектору економіки України на сучасному етапі;
2.2) оцінювати, що аграрне право фактично склалось, к самостійна й інтегрована галузь права, що має власний предмет і методи правового регулювання, як власні так і інтегровані об'єкти, так і систему;
2.3) оцінювати складне правове регулювання аграрних відносин викликане об'єктивними причинами (комплектність цієї дисципліни, значний зміст нормативно-правових

<p>актів, інтеграція аграрного права до вимог Європейського Союзу тощо) вимагає від студентів – майбутніх правознавців знань і умінь із застосування законодавства в аграрному секторі економіки України, що досягається шляхом вивчення навчальної дисципліни «Аграрне право»;</p>	
<p>3. Застосування знань</p>	
<p><i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i></p>	
3.1)	студенти повинні набути навички щодо правової оцінки аграрних відносин;
3.2)	вміти застосовувати аграрне законодавство для захисту прав та інтересів учасників аграрних відносин;
3.3)	демонструвати вміння з надання юридичних консультацій стосовно питань організації і здійснення сільськогосподарської діяльності;
3.4)	застосовувати вміння щодо особливостей укладання та виконання договорів з участю сільськогосподарських товаровиробників, в тому числі спрямованих на реалізацію аграрної продукції відповідно до вимог Світової торгової організації та Європейського Союзу;
3.5)	застосовувати чинне аграрне законодавство для розширення свого правового кругозору, правової культури та вирішення питань, що виник у процесі захисту інтересів сільськогосподарських підприємств, установ, організацій, господарств і об'єднань;
3.6)	використовувати набуті знання у майбутній практичній діяльності на відповідних правових посадах.
<p>4. Аналіз</p>	
<p><i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i></p>	
4.1)	аналізувати і оцінювати тенденції, суперечності, доцільність у визначенні головних напрямів діяльності аграрних підприємств різних форм власності та господарювання
4.2)	уважно ставитись до фактів порушень чинного аграрного та іншого законодавства;
4.3)	виявляти причини правопорушень допущених аграрними підприємствами;
4.4)	аналізувати умови, які призводять до порушень вимог аграрного законодавства, статутів та інших локальних актів з боку органів самоврядування;
4.5)	обчислювати строки заявлення претензій, позовів та строки виконання правових документів;
4.6)	давати відповідну правову оцінку та вносити пропозиції щодо виявлених порушень норм аграрного та іншого законодавства.
<p>5. Синтез</p>	
<p><i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i></p>	
5.1)	аргументувати потребу у підготовці і прийнятті локальних актів;
5.2)	розробляти договори, претензії, позови, зустрічні позови, скарги на рішення, ухвали і постанови відповідних судових та інших правових органів;
5.3)	Формулювати внесення змін, доповнень до нормативно-правових та локальних актів і документів правового характеру.
<p>6. Оцінювання</p>	
<p><i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i></p>	
6.1)	вміння оцінювати і робити відповідні висновки щодо визначення ефективності діяльності аграрних підприємств в цілому;
6.2)	оцінювати правову повноцінність договорів, позовів та інших юридичних документів;
6.3)	робити правову експертизу та складати висновок;

6.4) готувати проекти рішень відповідних органів сільськогосподарських підприємств різних форм власності.
7. Створення (творчість) (здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)
7.1) розробляти статuti, положення про сільськогосподарські підприємства різних форм власності та господарювання;
7.2) складати посадові (функціональні) інструкції;
7.3) складати договори по різним напрямкам діяльності сільськогосподарських товаровиробників;
7.4) вміти складати письмові юридичні консультації;
7.5) готувати лекції та статті на правову тематику для виступу перед трудовим колективом, на зборах тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Юридична природа аграрного права України. Еволюція аграрного права України

Історія розвитку аграрного законодавства в Україні.

Роль аграрного права в забезпеченні аграрної реформи в Україні. Спільне і особливе в суспільних відносинах в різних суб'єктах організаційно-правових формах ведення сільського господарства, їх рівноправність.

Поняття і предмет аграрного права. Особливості аграрного права як самостійної галузі права. Функції і місце аграрного права в системі права України. Принципи аграрного права. Призначення аграрного права.

Методи правового регулювання аграрних відносин.

Формування аграрного права як комплексної, інтегрованої і спеціалізованої галузі права.

Завдання і система науки аграрного права, його співвідношення з іншими галузями права.

Правові інститути аграрного права України як навчальної дисципліни.

Аграрне право як галузь науки. Аграрне право як навчальна дисципліна.

Тема 2. Джерела аграрного права

Поняття джерел аграрного права. Специфічні особливості джерел аграрного права. Класифікація джерел аграрного права. Загальні та спеціальні законодавчі акти.

Види джерел аграрного права.

Конституція і закони України як джерела аграрного права. Квазі закони.

Укази Президента України в системі аграрного права.

Правові акти Уряду України та органів державного управління у системі аграрного законодавства.

Роль локально-правових актів сільськогосподарських підприємств кооперативного та корпоративного типів, щодо правового регулювання діяльності суб'єктів аграрного права.

Характеристика, види і юридична сила локальних (внутрігосподарських) правових актів як джерел аграрного права. Здійснення державного контролю за законністю локальних нормативних актів.

Значення узагальнень судової та господарської практики у правовому регулюванні та забезпечення законності в аграрному секторі економіки України.

Проблеми і шляхи вдосконалення аграрного законодавства України.

Тема 3. Аграрні правовідносини

Поняття і класифікація аграрних правовідносин - суб'єктів аграрного права. Диференціація аграрних правовідносин – правові і економічні свободи.

Юридичні факти - як підстава виникнення, зміни та припинення аграрних внутрішніх і зовнішніх правовідносин.

Види і структура внутрішніх і зовнішніх правовідносин в сільськогосподарських підприємствах державного, кооперативного і корпоративного типів.

Спільність, взаємозв'язок та значення аграрних правовідносин з цивільно-правовими, трудовими, земельними, екологічними, управлінськими та іншими правовідносинами.

Тема 4. Правове становище виробників сільськогосподарської продукції

Поняття суб'єктів аграрного права. Класифікація суб'єктів аграрного права.

Правовий статус сільськогосподарських підприємств. Правовий статус сільськогосподарських виробничих кооперативів з метою отримання прибутку.

Правовий статус сільськогосподарських кооперативів без мети отримання прибутку.

Правовий статус кооперативних об'єднань.

Правовий статус сільськогосподарських товариств. Правовий статус агрохолдингів. Правовий статус аграрних індустріальних парків.

Особливості припинення діяльності сільськогосподарських підприємств та їх об'єднань як юридичних осіб. Реорганізація сільськогосподарських підприємств. Ліквідація сільськогосподарських підприємств.

Тема 5. Право членства та право засновництва (участі) громадян в сільськогосподарських підприємствах кооперативного і корпоративного типів

Поняття права членства в сільськогосподарському підприємстві кооперативного типу та порядок і умови виникнення членських правовідносин громадян. Права та обов'язки членів сільськогосподарських підприємств кооперативного типу.

Поняття і особливості права засновництва та права участі селян в аграрних підприємствах корпоративного типу (аграрного господарського та акціонерного товариств, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю).

Права та обов'язки членів сільськогосподарських підприємств як засновників і як учасників суб'єктів аграрного підприємства корпоративного типу.

Правовий статус найманих працівників у сільському господарстві.

Правове становище спеціалістів сільського господарства

Підстави, порядок, умови та правові наслідки припинення права членства і права участі фізичних осіб в аграрних підприємствах кооперативного та корпоративного типів.

Тема 6. Правове становище фермерського господарства

Поняття та юридичні ознаки фермерського господарства по виробництву продуктів харчування, продовольства і сільськогосподарської сировини, її реалізації.

Законодавчі основи створення і діяльності фермерських господарств та сімейно фермерських господарств.

Особливості трудових відносин у фермерських господарствах.

Фермерське господарство як суб'єкт права власності на майно і на землю.

Правове регулювання господарської діяльності фермерських господарств.

Державна підтримка фермерського господарства, в тому числі сімейного фермерського господарства. Представницький орган фермерського господарства.

Правові підстави та порядок припинення діяльності фермерського господарства. Особливості визнання банкрутом фермерського господарства.

Тема 7. Правове регулювання ведення особистого селянського господарства

Поняття та юридичні ознаки особистого селянського господарства.

Право на земельну ділянку, умови і порядок її надання. Підстави набуття й правові засади використання земель.

Правовий режим майна особистого селянського господарства.

Правові форми реалізації сільськогосподарської продукції особистого селянського господарства.

Юридична основа регулювання договірних зобов'язань особистого селянського господарства. Договори про вирощування і відгодівлю молодняку великої рогатої худоби, свиней, птиці, кролів в особистому селянському господарстві. Договори закупівлі молока у власників особистого селянського господарства.

Права та обов'язки членів особистого селянського господарства.

Державна підтримка особистого селянського господарства.

Припинення ведення особистого селянського господарства.

Тема 8. Публічне адміністрування аграрних правовідносин в Україні

Характеристика суб'єктів державного регулювання сільським господарством, їх компетенція. Державне агентство лісових ресурсів України. Державне агентство рибного господарства України. Державна служба України з питань з питань безпеки харчової продукції та захисту споживачів. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру.

Функції і права Міністерства аграрної політики та продовольства України по державному регулюванню сільським господарством.

Правовий статус департаментів та управлінь агропромислового розвитку обласних та районних державних адміністрацій.

Органи державного контролю та нагляду в сільському господарстві.

Тема 9. Правове регулювання договірних відносин у сільському господарстві агропромислового комплексу України

Правова характеристика та особливості аграрно-договірних відносин у сільському господарстві, їх класифікація. Правові основи впровадження ринкових відносин в агропромисловому комплексі України. Договір, як головна форма регулювання товарно-грошових відносин сільськогосподарських підприємств. Особливості укладання аграрних розписок, як один із видів аграрних договорів.

Договірні відносини у сфері матеріально-технічного забезпечення функціонування сільськогосподарських підприємств.

Договірні відносини з приводу виробничо-технічного забезпечення, ремонтного і транспортного обслуговування сільськогосподарських товаровиробників.

Договірні відносини у сфері збуту та реалізації сільськогосподарської продукції, продовольства, сировини (договори купівлі-продажу, поставки, державного і регіонального замовлення, комісії, міни, форвардні та ф'ючерні угоди тощо).

Правове регулювання інших договірних зв'язків сільськогосподарських підприємств: Договори з приводу меліоративного та агрохімічного обслуговування, по впровадженню досягнень науково-технічного прогресу та передового досвіду у сільськогосподарське виробництво. Договори підряду на будівництво, в тому числі з найманими працівниками.

Тема 10: Правове регулювання виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції тваринництва, рослинництва та рибного господарства сільськогосподарськими товаровиробниками

Правове регулювання племінної справи в тваринництві. Правове регулювання ветеринарної медицини. Правове регулювання бджільництва. Правове регулювання виробництва рибної продукції. Правове регулювання ведення аквакультури. Правове регулювання виробництва і реалізації м'ясо–молочної продукції. Правове регулювання насінництва та виноградарства. Правове регулювання захисту рослин. Правове регулювання прав на сорти рослин. Правове регулювання виробництва і реалізації зерна та цукру.

Правові засади та сутність органічного сільськогосподарського виробництва.

Правове регулювання розвитку і ведення підсобних виробництв і промислів сільськогосподарських підприємств, як допоміжних галузей аграрного виробництва.

Тема 11. Міжнародно-правове регулювання безпечної та якісної сільськогосподарської продукції та доступу до аграрних ринків

Правове забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції відповідно до вимог СОТ та нормативів ЄС.

Правове регулювання безпечності та якості сільськогосподарської продукції за законодавством України.

Поняття і зміст якості та безпечності сільськогосподарської продукції.

Правове регулювання запровадження у виробництво сільськогосподарської продукції генетично модифікованих організмів.

Стандартизація і сертифікація як нормативні засади якості й безпечності сільськогосподарської продукції.

Державне регулювання відносин щодо забезпечення якості та безпеки сільськогосподарської продукції.

Тема 12. Правове регулювання соціального розвитку села

Поняття і значення пріоритетного розвитку села і агропромислового комплексу. Проблеми соціального розвитку села. Характеристика законодавчих і нормативних актів, які регламентують відносини у сфері пріоритетності соціального розвитку села і агропромислового комплексу.

Правовий режим об'єктів соціальної сфери села.

Джерела фінансування розвитку соціальної інфраструктури села.

Правове забезпечення культурно-побутового, оздоровчо-спортивного обслуговування працівників сільськогосподарських підприємств та жителів села.

Правове забезпечення підготовки спеціалістів необхідних професій, підвищення кваліфікації працівників для державних і приватних сільськогосподарських підприємств, в тому числі фермерських господарств.

Правове регулювання житлового та дорожнього будівництва у сільській місцевості.

Тема 13. Правове регулювання сільськогосподарської дорадчої діяльності підприємств

Історія становлення та створення дорадчих служб.

Удосконалення систематизації аграрного законодавства України, в тому числі про сільськогосподарську дорадчу службу.

Правове регулювання сільськогосподарської дорадчої служби в Україні.

Правове забезпечення діяльності сільськогосподарських дорадчих служб в зарубіжних країнах.

Договірні відносини сільськогосподарських дорадчих служб з виробниками сільськогосподарської продукції по наданню дорадчих послуг.

Державна підтримка, державне і громадське регулювання сільськогосподарської дорадчої діяльності. Роль дорадчої служби в забезпеченні пріоритетного розвитку сіль

Тема 14. Основні риси аграрного права зарубіжних країн

Структура аграрного права зарубіжних країн. Особливості систематизації та кодифікації аграрного законодавства зарубіжних країн.

Державне регулювання відносин у сільському господарстві зарубіжних країн.

Правове регулювання фермерського господарства за законодавством США, Великої Британії, Франції та Канади.

Правове регулювання діяльності сільськогосподарських кооперативів за законодавством Канади, Франції, Німеччини та ін. країн ЄС.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Юридична природа аграрного права України. Еволюція аграрного права України	6	2	2	-	-	2	6	2	-	-	-	4
2.	Джерела аграрного права України	6	2	2	-	-	2	6	2	-	-	-	2
3.	Аграрні правовідносини	6	-	-	-	-	6	6	-	-	-	-	6
4.	Правове становище виробників сільськогосподарської продукції	6	2	-	-	-	4	6	-	2	-	-	6
5.	Право членства та право засновництва (участі) громадян в сільськогосподарських підприємствах кооперативного і корпоративного типів	8	2	2	-	-	4	8	-	2	-	-	6
6.	Правове становище фермерського господарства	6	2	2	-	-	2	6	2	-	-	-	4
7.	Правове регулювання особистого селянського господарства	6	-	-	-	-	6	6	-	-	-	-	6
8.	Публічне адміністрування аграрних правовідносин в Україні	6	1	2	-	-	3	6	2	-	-	-	4

9.	Правове регулювання ринково-договірних відносин у сільському господарстві України	6	1				5	6	-	-	-	-	6
10.	Правове регулювання виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції тваринництва, рослинництва та рибного господарства сільськогосподарськими товаровиробниками	6	2	2	-	-	2	6	-	2	-	-	4
11.	Міжнародно-правове регулювання безпечної та якісної сільськогосподарської продукції та доступу до аграрних ринків	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6
12.	Правове забезпечення соціального розвитку села	6	-	-	-	-	6	6	-	-	-	-	6
13.	Правове регулювання сільськогосподарської дорадчої діяльності	6	2	-	-	-	4	6	-	-	-	-	6
14.	Основні риси аграрного права зарубіжних країн	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
	Всього годин:	90	18	16	-	-	56	90	10	6	-	-	74

4.2. Індивідуальні завдання

У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді науково-дослідних робіт та рефератів. Темати науково-дослідних робіт та рефератів, а також методичні рекомендації щодо їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.
- складання окремих процесуальних документів.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

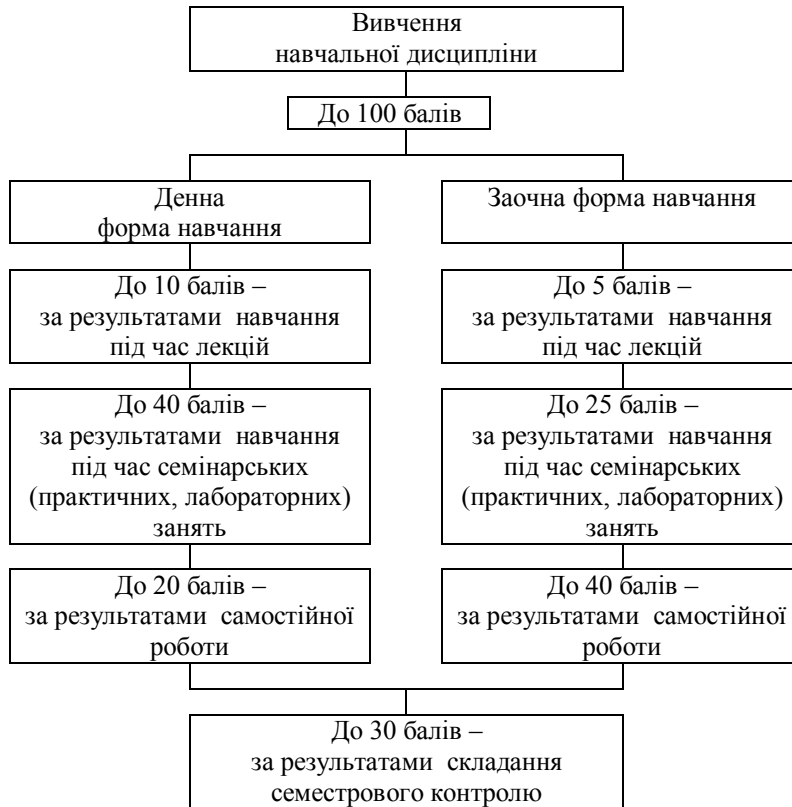
- 1) усне опитування на семінарських заняттях;
- 2) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 3) захист підготовленого звіту з ІНДЗ;
- 4) складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі письмового або усного заліку.

Структура залікового білету включає два теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять та самостійної роботи студентів визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р., № 435-IV/ ВВРУ. 2003. №11.Ст. 461. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003р. №436-IV / ВВРУ 2003. №11. Ст. 462. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001р. №2768-III /ВВРУ. 2002. - № 3-4. Ст. 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
4. Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві: Закон України від 17.10.1990р. №400-XII / ВВРУ. 1990. №45. Ст.602. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400-12#Text>
5. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004р., №1877-IV / ВВРУ. -2004. №49. Ст.527. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>
6. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003р., №973-IV / ВВРУ.2003. №45. Ст.363. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>
7. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003р., №742-IV / ОБУ. 2003. №23. Ст.1014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15#Text>
8. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003р., №1087-IV (із змінами та доповненнями) / ВВРУ. 2003. №33. Ст.17740. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15#Text>
9. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 21.07.2020 р. №52. / ВВРУ. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text>
10. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14.02.1992р., №2114-XII (із змінами та доповненнями) / ВВРУ. 1992. №20. Ст.272. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-12#Text>
11. Аграрне право України: Підручник / За ред. Т. Є. Харитонов, І. І. Каракаш. Одеса: Юридична література, 2017. — 436 с.URL:https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_pravo/Kharytonova-Karakash-Ahrarne-pravo-Ukrayiny-1_compressed.pdf
12. Аграрне право : підручник / В. М.Корнієнко, Г. С. Корнієнко, І. М. Куль-чій та ін. ; за ред. А. М. Статівки. – Вид. 2-ге, змін. – Харків : Право, 2021. – 416 с.URL:https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_pravo/Stativka-2021.pdf

7.2. Допоміжні джерела

1. Аграрне та земельне право України: сучасна парадигма і перспективи розвитку: колективна монографія / за ред. д.ю.н., проф. А. П. Гетьмана та д.ю.н., проф. Т. В. Курман. Харків: Юрайт, 2022. 576 с.URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/19500/1/AZPU-mon-2022.pdf>
2. Аграрне право: навчальний посібник. Львів: Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», 2020. 252 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3909/1/%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%90%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%80%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE.pdf>
3. Аграрне право України: навч. посібн. / авторський колектив: Антоненко О.А., Гоштинар С. Л., Григорєвська І. І., Дришлюк В. І., Журавель А.В., Кострицький І.Л., Пашенко О.М.; за ред. Пашенка О.М. Одеса: ОДУВС, 2022. 206 с.URL:<https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0059251.pdf>
4. Григор'єва Х.А. Правове забезпечення державної підтримки у сфері лізингу техніки та обладнання для АПК в Україні. Право і суспільство. 2017 р. № 1. С. 92 -98. URL:http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/1_2017/part_1/19.pdf
5. Домбровський С.Ф., Тараненко Л.С. Правове регулювання сільськогосподарської дорадчої діяльності в Україні: Навчальний посібник. Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2010. 194с.
6. Домбровський С.Ф. Окремі правові проблеми кодифікації аграрного національного законодавства та його адаптація до законодавства Європейського Союзу (у співавторстві) / С.Ф. Домбровський / Часопис ХУУП «Університетські наукові записки», 2015, №1 (53), С.120-131.
7. Місінкевич А. Л. Генезис законодавчого забезпечення та функціонування фермерських господарств в Україні. Науковий збірник «Актуальні проблеми сучасної юриспруденції». 2019 р. №2 С. 65-69. URL: http://apnl.dnu.in.ua/2_2019/2_2019.pdf
8. Місінкевич А. Л. Правові проблеми функціонування аграрних кластерів в умовах відкриття ринку землі в Україні. Університетські наукові записки. 2020 р. № 5 (77). С. 110-118.
9. Сащенко І. С. Щодо ознак поняття «інвестицій у соціальний розвиток села». Юридичний науковий електронний журнал. 2016 р. № 6. С. 120 -124. URL:http://lsej.org.ua/6_2016/35.pdf
10. Тараненко Л.С. Правове регулювання сільськогосподарського дорадництва в Україні: [монографія] / Л.С.Тараненко. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права.-2012.-164 с.

8. Інформаційні ресурси

1. <http://www.president.gov.ua> – офіційний сайт Президента України.
2. <http://www.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://www.minjust.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства юстиції України.
5. <http://www.minagro.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України.
6. <http://consumer.gov.ua> – офіційний сайт Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужба).
7. <http://www.content.net.ua/registration/index.php?id=264> – офіційний сайт Департаменту агропромислового розвитку Хмельницької обласної державної адміністрації.